

Úrad verejného zdravotníctva SR

Pandémia chrípky v Slovenskej republike

RNDr. MUDr. Ján Mikas

Úrad verejného zdravotníctva SR, Tlačová beseda, 14. 10. 2010

Činnosť ÚVZ SR pred vyhlásením pandémie chrípky

- ÚVZ SR zabezpečoval **surveillance ARO a CHPO na národnej úrovni.**
- ÚVZ SR priebežne plnil úlohy vyplývajúce zo zasadnutí **Pandemickej komisie vlády SR** – aktualizácia pandemického plánu, príprava informácií o epidemiologickej situácii, zabezpečovaní realizácie preventívnych a represívnych opatrení, návrh distribúcie a využitie osobných ochranných pracovných prostriedkov (OOPP), antivirotík, návrhov na zabezpečenie pandemickej vakcíny.

Činnosť ÚVZ SR pred vyhlásením pandémie chrípky

- Dňa 24. 4. 2009 bola do EWRS (Early Warning Response System) vložená prvá informácia o výskyte prasacej chrípky u Ľudí v Mexiku.
- Dňa 30. 4. 2009 hlavný hygienik SR vydal rozhodnutie pre cestovateľov s konkrétnymi postupmi v prípade ochorenia po návrate z oblasti s výskytom pandemickej chrípky.
- Dňa 30. 4. 2009 zriadilo Ministerstvo zdravotníctva SR tzv. **Call centrum**, kde sa 24 hod. denne poskytovali informácie o pandemickej chrípke – využívané počas letných mesiacov, najmä na získanie informácií o epidemiologickej situácii v jednotlivých destináciách.

Činnosť ÚVZ SR pred vyhlásením pandémie chrípky

- **RÚVZ v SR boli hlavným hygienikom SR vyzvané na zabezpečenie posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillancie a manažmentu chrípky na celom území Slovenska.**
- **Boli aktualizované pandemické plány nemocníc a zdravotníckych zariadení. Taktiež došlo k vyskladneniu osobných ochranných pracovných pomôcok a antivirotík.**

Činnosť ÚVZ SR po vyhlásení pandémie chrípky

- **11. 6. 2009 WHO vyhlásila 6 fázu pandemickej pripravenosti – pandémiu chrípky.**
- **S postupne meniacou sa epidemiologickou situáciou vo výskyte novej chrípky vydal hlavný hygienik SR viacero usmernení na laboratórne vyšetřovanie klinických vzoriek pri podozrení na pandemickú chrípku.**

Činnosť ÚVZ SR po vyhlásení pandémie chrípky

- Najskôr boli vyšetrované všetky osoby prichádzajúce zo zahraničia, ktoré vykazovali klinické príznaky chrípky. Na jeseň, v čase maximálneho šírenia pandemickej chrípky boli laboratórne vyšetrované už len hospitalizované osoby s akútnym respiračným ochorením, úmrtia a vzorky zasielané od sentinelových lekárov.
- ÚVZ SR hlásil laboratórne potvrdené prípady, prípady SARI a úmrtia na SARI do **ECDC a WHO**.

Pandémia chrípky v SR

Priebeh pandémie:

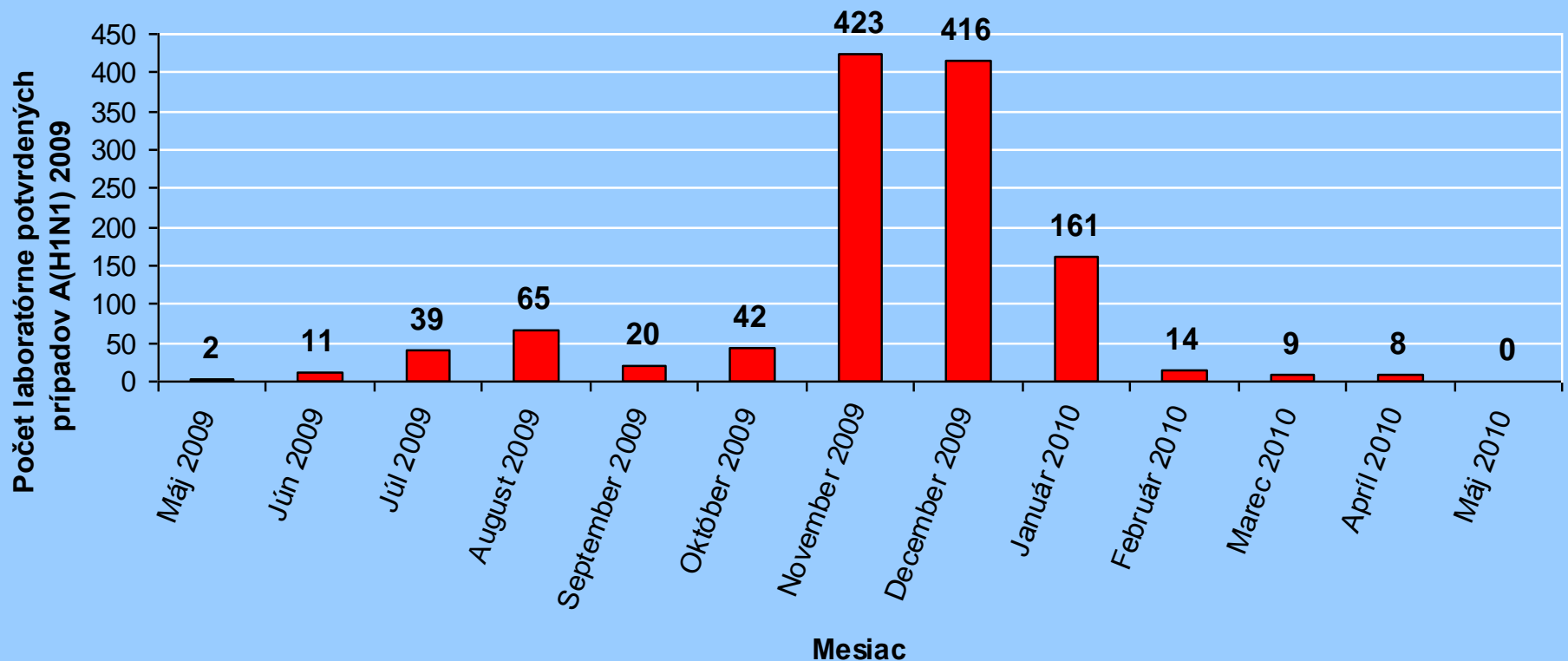
- relatívne mierny,
- vzostup incidencie s maximom na jeseň,
- **nárast počtu ochorení a úmrtí** na závažné respiračné infekcie tzv. SARI (Severe Acute Respiratory Infection),
- v etiológii ochorení dominoval nový vírus chrípky typu A(H1N1) 2009.

Chrípková sezóna a pandémia chrípky

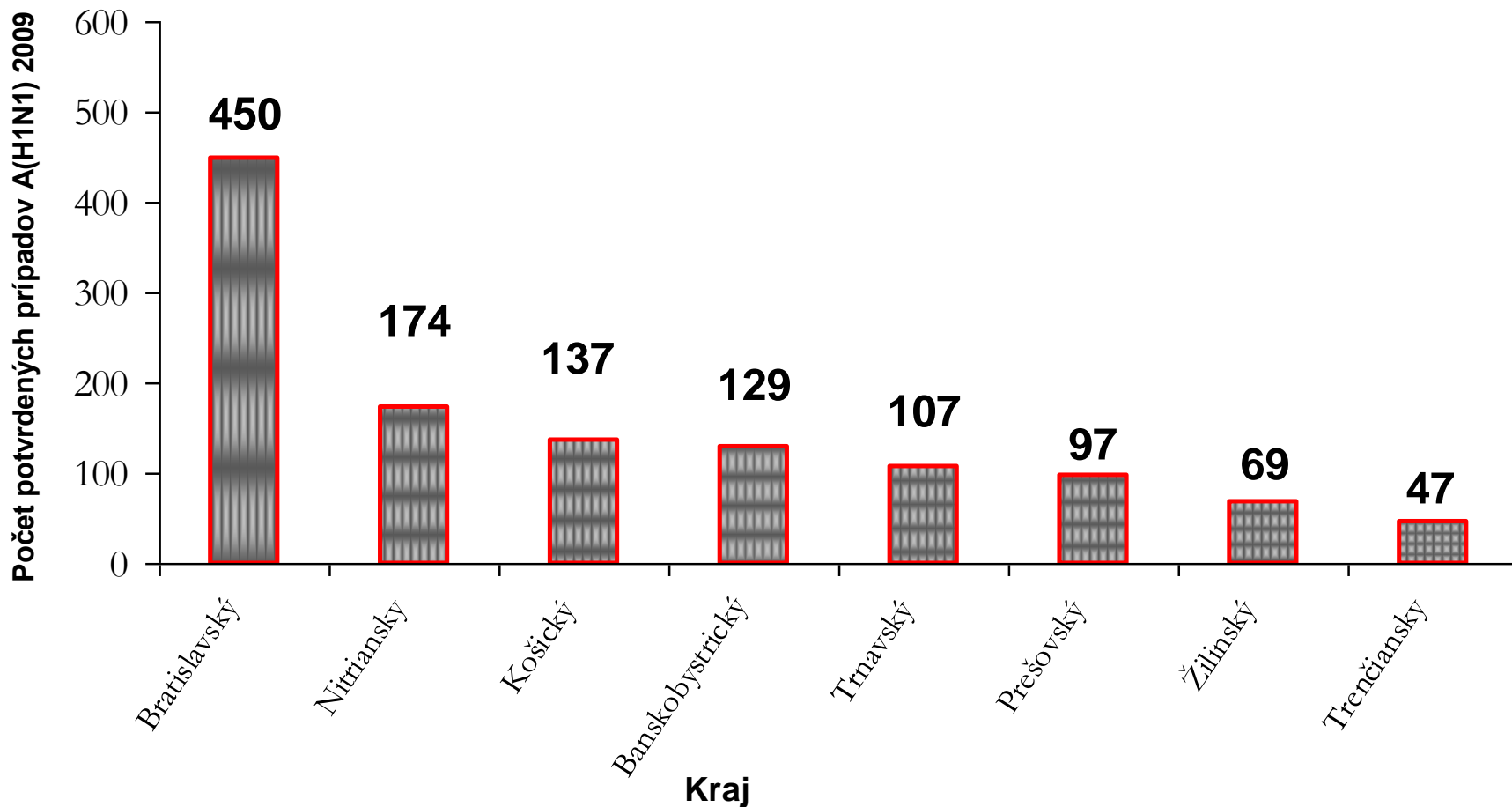
- **Chrípková sezóna trvá od 1. októbra do 30. apríla.**
- **Trvanie chrípkovej sezóny sa nezhoduje s trvaním pandémie chrípky.**
- **Pandémia chrípky bola vyhlásená 11. júna 2009 a bola ukončená 10. augusta 2010.**
- **Nasledujúce informácie obsahujú údaje, ktoré sa nevzťahujú len na chrípkovú sezónu.**

Laboratórne potvrdené prípady pandemickej chrípky v SR podľa mesiacov

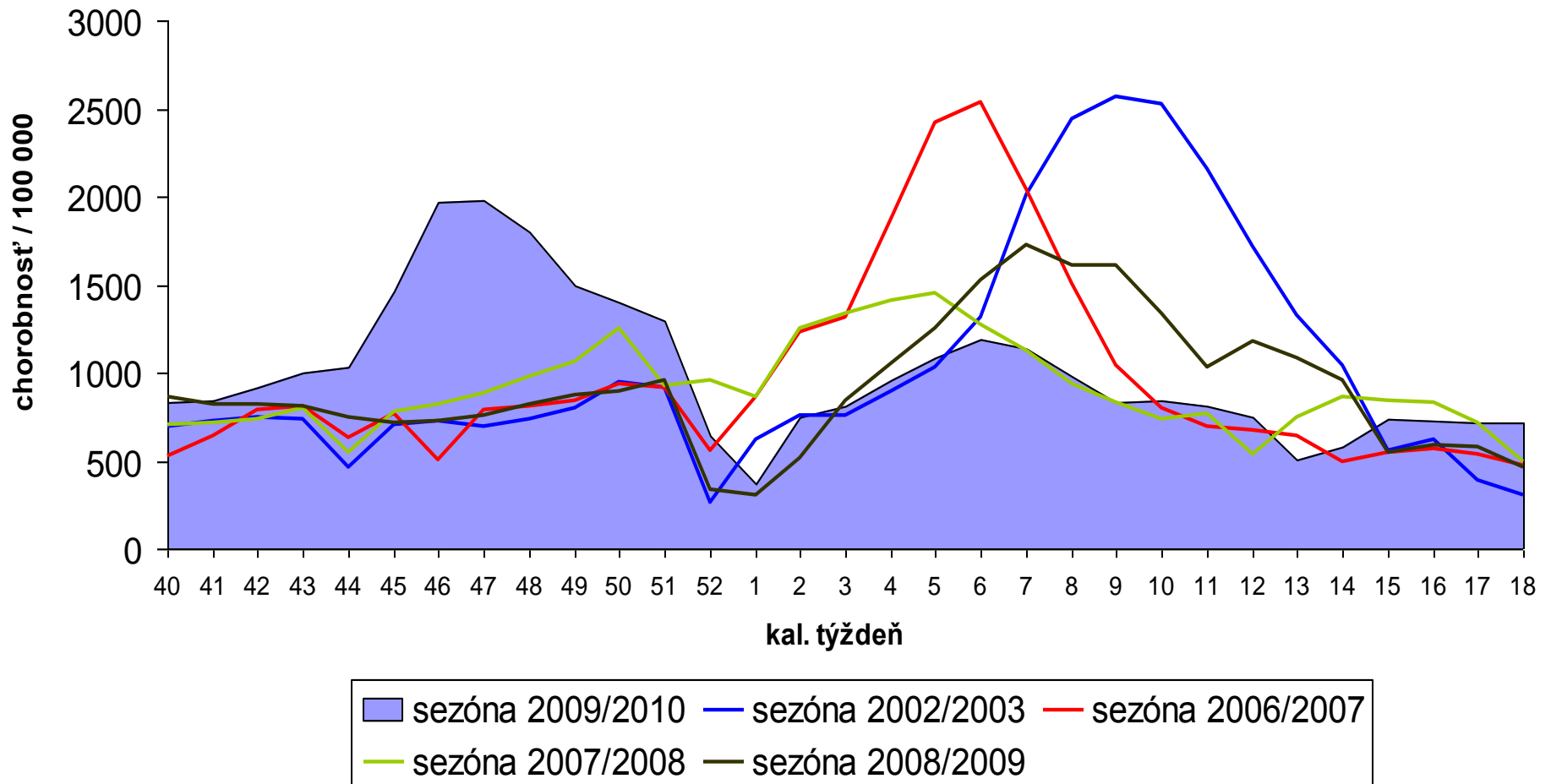
- 28. máj 2009 - prvý laboratórne potvrdený prípad
- v SR **1 210** laboratórne potvrdených prípadov

Rozloženie laboratórne potvrdených prípadov pandemickej chrípky v SR (n = 1 210)

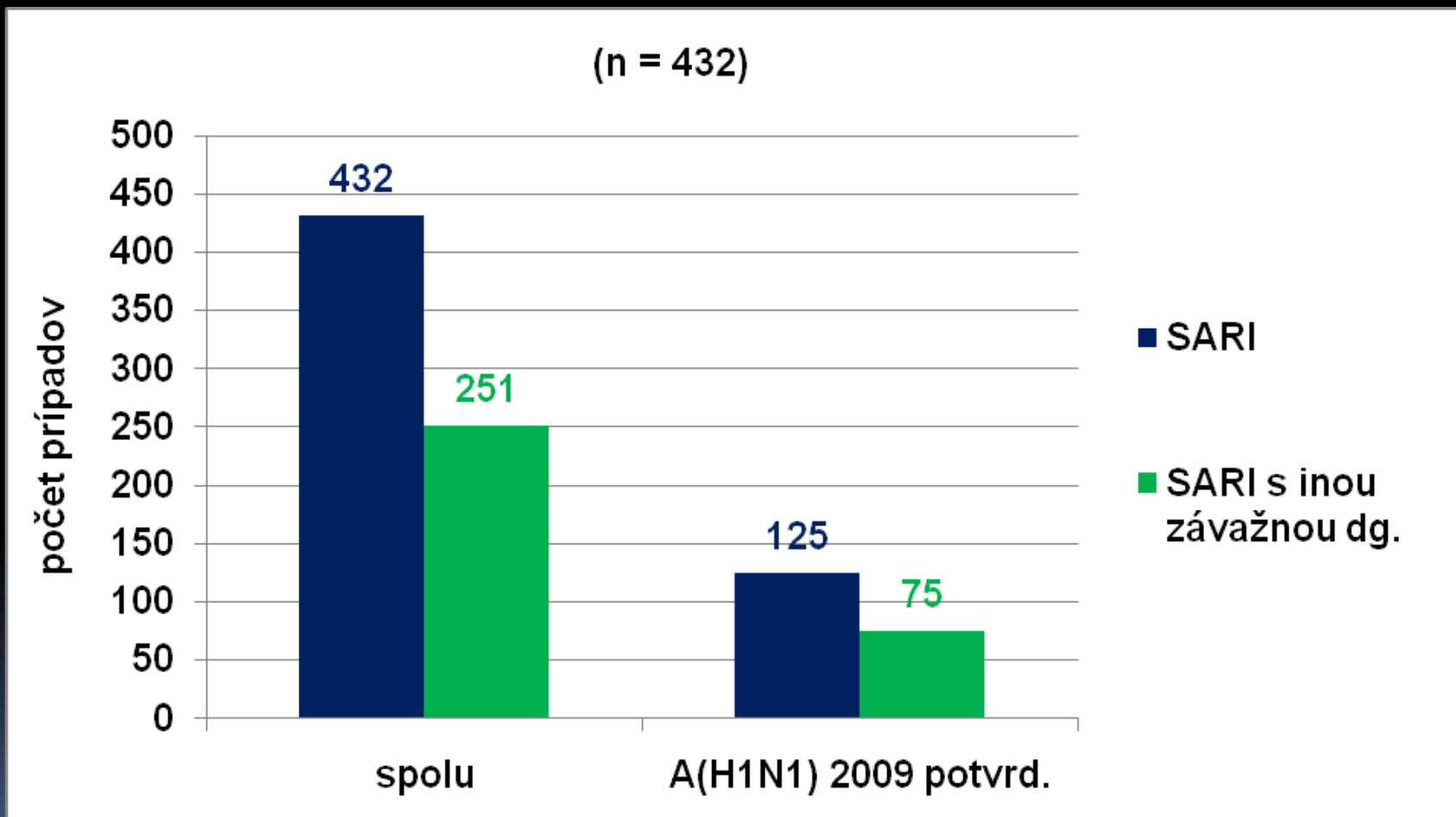
Chorobnosť na ARO v SR v chrípkovej sezóne 2009/2010 v porovnaní s chorobnosťou v predchádzajúcich chrípkových sezónach

SARI (Severe Acute Respiratory Infection) v SR

- Od 3. novembra 2009 na základe usmernenia HH SR bolo zavedené monitorovanie a okamžité hlásenie ťažkých akútnych respiračných ochorení (SARI).
- ÚVZ SR priebežne monitoruje počet takýchto hospitalizovaných pacientov aj počet úmrtí.
- V SR bolo zaznamenaných **432** prípadov SARI. Z tohto počtu bola v **251** prípadoch zaznamenaná aj iná závažná diagnóza.
- Z celkového počtu SARI (432) sa v **125** prípadoch laboratórne potvrdil pandemický vírus A(H1N1) 2009. Z tohto počtu bola v **75** prípadoch zaznamenaná aj iná závažná diagnóza.

SARI a SARI s potvrdeným pandemickým vírusom v SR

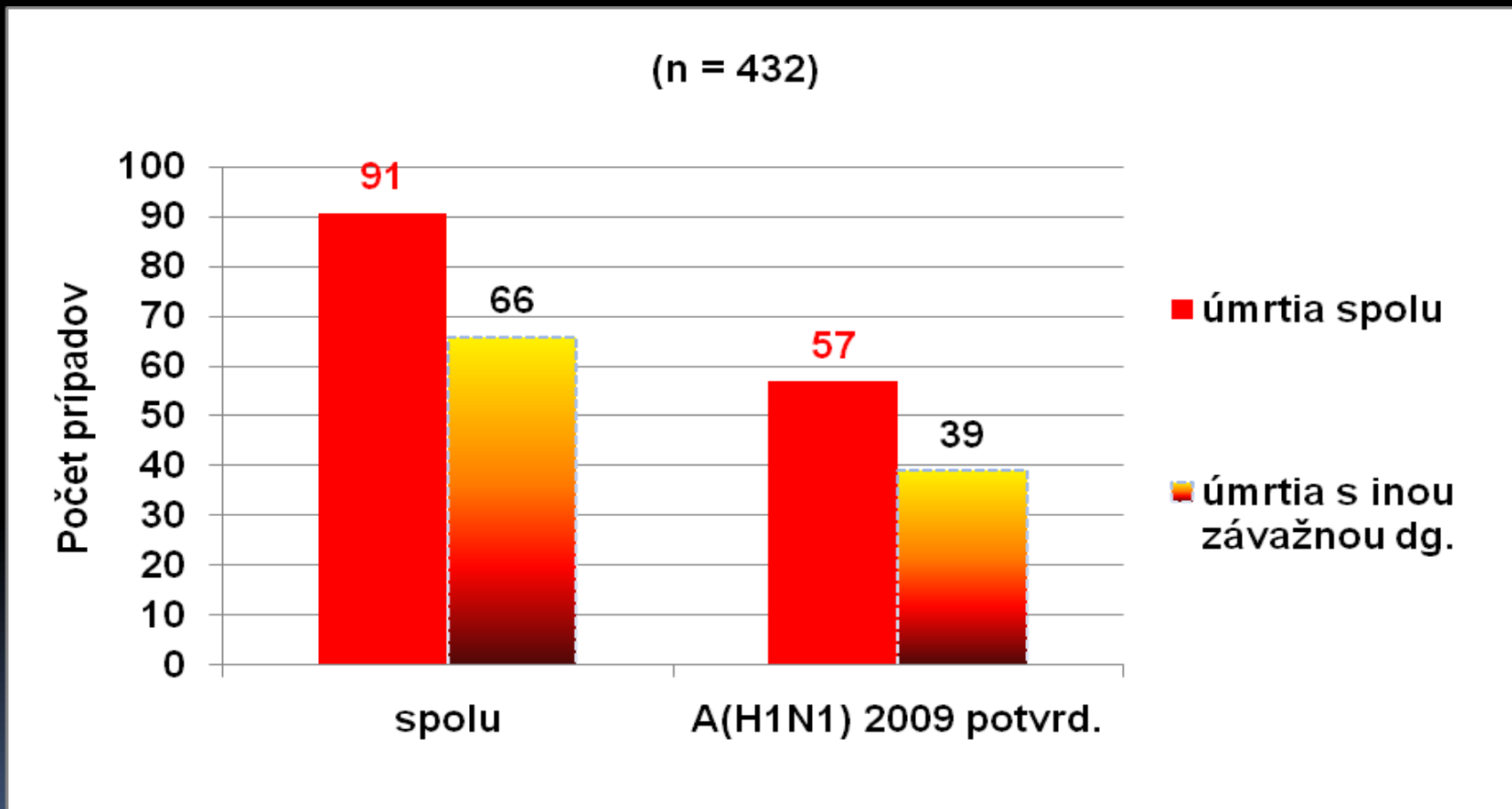

Zdroj: Odbor epidemiológie ÚVZ SR

Úmrtia na SARI a úmrtia na SARI s laboratórne potvrdeným pandemickým vírusom v SR

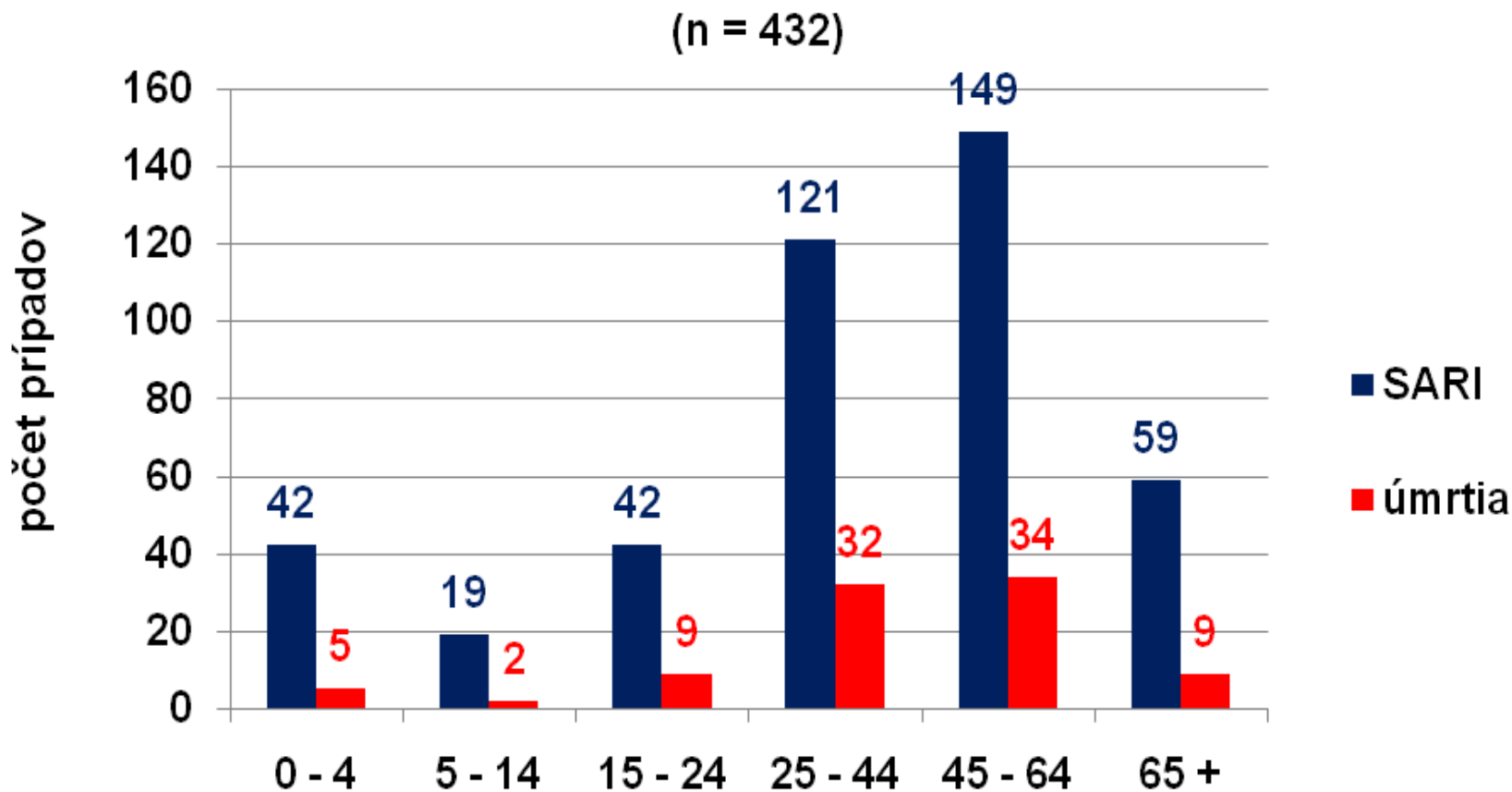
- V SR bolo zaznamenaných **91** úmrtí na SARI.
- Z tohto počtu úmrtí na SARI bola v **66** prípadoch zaznamenaná aj iná závažná diagnóza.
- Z celkového počtu úmrtí na SARI (91) sa v **57** prípadoch laboratórne potvrdil pandemický vírus A(H1N1) 2009.
- Z tohto počtu (57) bola v **39** prípadoch zaznamenaná aj iná závažná diagnóza.

Úmrtia na SARI a úmrtia na SARI s laboratórne potvrdeným pandemickým vírusom v SR

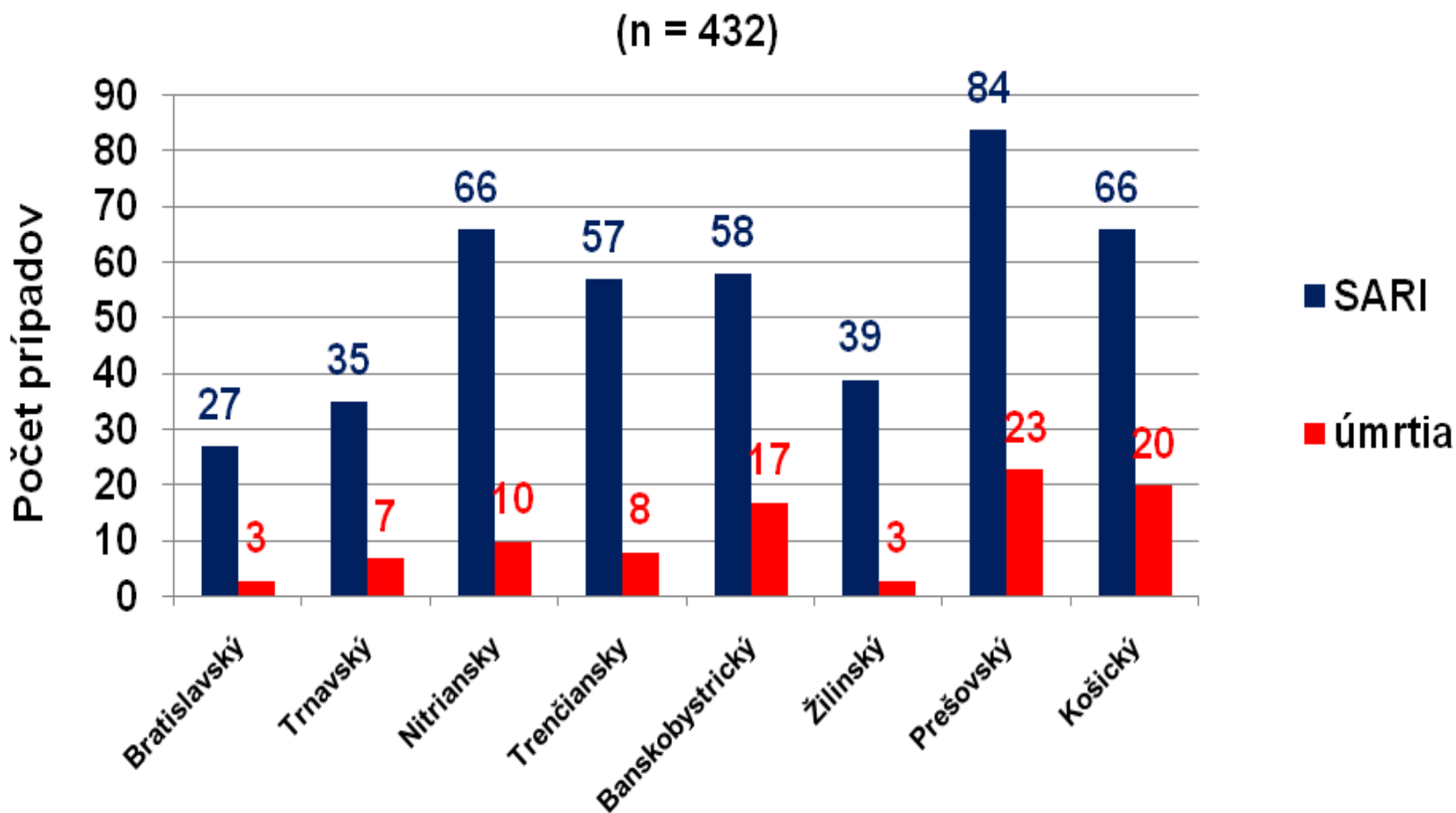
Zdroj: Odbor epidemiológie ÚVZ SR

SARI a úmrtia na SARI v SR podľa vekových skupín

Zdroj: Odbor epidemiológie ÚVZ SR

SARI a úmrtia na SARI v SR podľa krajov

Zdroj: Odbor epidemiológie ÚVZ SR

Očkovanie proti pandemickej chrípke v SR

- Pandemická vakcína bola na Slovensko dovezená v množstve **1 milión dávok**. V decembri boli dovezené prvé dodávky. Celé množstvo vakcíny bolo dovezené vo februári 2010.
- Očkovanie pandemickou vakcínou bolo prioritne určené pre rizikové skupiny v poradí - zdravotnícki pracovníci, tehotné ženy, osoby s vysokým rizikom komplikácií alebo úmrtí a osoby zabezpečujúce chod krajiny.
- **Očkovanie pandemickou vakcínou bolo mimoriadne a odporúčané.**

Očkovanie proti pandemickej chrípke v SR

- Hlavný hygienik SR priebežne vydával **výzvy na očkovanie** – pre zdravotníckych pracovníkov, tehotné ženy, rizikové skupiny, osoby zabezpečujúce chod krajiny.
- Pandemickú vakcínu v SR aplikovali **očkujúci lekári** - vo fakultných nemocniciach, nemocniciach, praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých.

Zaočkovanosť proti pandemickej chrípke v SR - prieskum

- Za účelom zistenia približnej úrovne zaočkovanosti každý RÚVZ zistil **od 5-tich vybraných lekárov pre dospelých** nasledovné údaje: počet osôb v zdravotnej starostlivosti daného lekára (kapitácia), počet prijatých dávok vakcíny a počet zaočkovaných osôb od začiatku očkovania.
- Celkovo bolo na základe takéhoto výberu do prieskumu zaradených 340 041 osôb.
- Celkovo bolo zaočkovaných 4 910 osôb v starostlivosti vybraných lekárov. Celková zaočkovanosť osôb v starostlivosti vybraných lekárov v Slovenskej republike bola cca **1,4 %**.

Zistená úroveň zaočkovanosti proti pandemickej chrípke v SR - prieskum

	Celkový počet osôb v starostlivosti vybraných lekárov	Z toho celkový počet zaočkovaných osôb	
		abs.	%
Bratislavský	8 150	356	4,4
Banskobystrický	62 206	648	1
Košický	41 526	684	1,7
Nitriansky	53 805	625	1,2
Prešovský	64 738	753	1,5
Trenčiansky	26 351	553	2,1
Trnavský	35 232	722	2,1
Žilinský	48 033	569	1,2
SR	340 041	4 910	1,4

Vyhodnotenie zaočkovanosti proti pandemickej chrípke v SR

- **Posledné šarže pandemickej vakcíny majú expiráciu k 30.11.2010.**
- **Vyhodnotenie zaočkovanosti pandemickou vakcínou budú realizovať regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR.**
- **Zaočkovanosť budú epidemiológovia RÚVZ zisťovať u očkujúcich lekárov.**
- **Cielene sa zaočkovanosť bude zisťovať u zdravotníckych pracovníkov, detí a dospelých.**
- **Výsledky vyhodnotenia zaočkovanosti proti pandemickej chrípke by mali byť známe ku konca roku 2010.**
- **Na základe výsledkov prieskumu očakávame nízku zaočkovanosť.**

Príčiny nízkeho záujmu verejnosti o očkovanie

- relatívne mierny priebeh pandémie a nízky počet úmrtí na rozdiel od katastrofických scenárov?
- verejnosť považuje chrípku za banálne ochorenie?
- postoj k očkovaniu samotných zdravotníckych
- pracovníkov – demotivujúci príklad pre verejnosť?
- nedostatočná mediálna kampaň – vplyv médií?
- antivakcinačné aktivity – zneistenie verejnosti?
- postoj verejnosti k očkovaniu proti chrípke?

Ďalšie postupy

- Dňa 10. augusta WHO odvolala **pandémiu chrípky**.
- **Pokračuje očkovanie** pandemickou vakcínou (v expiračnej dobe) a sezónnou vakcínou určenej na chrípkovú sezónu 2010/2011.
- ÚVZ SR priebežne aktualizuje počty ochorení a úmrtí na SARI a vkladá ich prostredníctvom EWRS do ECDC.
- Pokračuje **rutinná surveillance ARO a CHPO**.
- Vykonávajú sa odbery biologického materiálu na virologické vyšetrenie cestou sentinelových lekárov (aby bolo možné naďalej monitorovať etiológiu ARO ako aj genetické, antigénne a funkčné zmeny nového vírusu chrípky).

Ďalšie postupy

- **včas rozpoznať, liečiť a okamžite telefonicky hlásiť a virologicky vyšetrovať všetky prípady ochorenia a úmrtí na SARI.**
- **nad'alej dodržiavať usmernenia Svetovej zdravotníckej organizácie v používaní antivirových a pacientov s ťažkým priebehom ochorenia alebo zhoršujúcim sa stavom.**
- **pokračovať v očkovaní proti chrípke najmä u osôb vo vysokom riziku infekcie.**
- **nad'alej pokračovať v hlásení ochorenia prostredníctvom medzinárodných sietí.**

Ďalšie postupy

- **okamžite hlásiť Svetovej zdravotníckej organizácii v súlade s Medzinárodnými zdravotnými predpismi:**
  - **akékoľvek výrazné zmeny v klinickej závažnosti a epidemiológii nového vírusu chrípky, vrátane zmien v jeho šírení**
  - **akékoľvek nahromadenie závažných ochorení a úmrtí**
  - **vznik rezistencie a neprerušovaný prenos rezistentných vírusov chrípky H1N1**
  - **objavenie sa ochorení vyvolaných novým vírusom chrípky v ľudskej populácii**

Predpokladaný vývoj situácie vo výskyte chrípky v SR v sezóne 2010/2011

- **V jesenných mesiacoch sa predpokladá postupný nárast výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípky a chrípke podobných ochorení.**
- **Ako etiologické agens bude pravdepodobne pandemický vírus chrípky, vírus chrípky A/H3N2 a vírus chrípky typu B.**
- **ÚVZ SR bude výskyt v SR i vo svete monitorovať a včas reagovať na prípadné odchýlky v predpokladanom vývoji a informovať prostredníctvom médií verejnosť.**

Záver

- **Pandémii chrípky sa v SR venovala okamžitá a intenzívna pozornosť.**
- **Realizácia protiepidemických opatrení a opatrení na zmiernenie dopadov pandémie vychádzala z odborného hodnotenia aktuálnych potrieb vyplývajúcich z epidemiologickej situácie a klinického priebehu ochorení.**
- **Prijaté opatrenia boli koordinované Pandemickou komisiou vlády SR a boli v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie, Európskej komisie a Európskeho centra pre kontrolu a prevenciu prenosných ochorení (ECDC).**

Záver

- **Pandémia chrípky vyvolaná vírusom chrípky AH1N1 2009 mala v SR relatívne mierny priebeh.**
- **Došlo k výraznému vzostupu ťažkých chrípkových pneumónií a úmrtí.** Včasné zavedenie dôsledného monitorovania, okamžitej izolácie a virologického vyšetrovania vzoriek z každého chorého a podozrivého z ochorenia na pandemickú chrípku prispelo v SR k obmedzeniu šírenia infekcie na začiatku pandémie v letných a skorých jesenných mesiacoch.
- Slovenská republika zabezpečila v potrebnom množstve pandemickú vakcínu. Očkovanie pandemickou vakcínou bolo mimoriadne, odporúčané. Záujem o očkovanie pandemickou vakcínou bol však veľmi nízky.
- Veľký význam malo zavedenie monitorovania závažných akútnych respiračných ochorení (SARI).

ĎAKUJEM ZA POZORNOST!

jan.mikas@uvzsr.sk